

China steekt iedereen naar de kroon

De crisis lijkt China niet te deren, de economie ligt op stoom. En de ambities liggen hoog, ook internationaal. 'We zijn bezig met de transformatie naar een wereld waarin China centraal staat.'

Door Peter de Waard

In China zullen 150 steden er de komende vijftien jaar twee miljoen mensen bij krijgen. Weet je hoeveel steden er in Europa zijn met een miljoen mensen? Nog geen 35. Welkom in de nieuwe wereld.'

China-expert Zvi Shalgo van de PTL Group spreekt in managementcentrum De Baak in Driebergen managers toe over de nieuwe economische supermacht. Zijn agenda zit barstensvol, de hele wereld wil ineens alles over China weten. Shalgo kan drie sessies per dag doen als hij zou willen.

In De Baak zijn ook jongeren aanwezig die Chinese Economy & Business studeren aan de Rotterdam School for Management. Een nieuwe studie. Dit jaar volgen 17 studenten de studie. Volgend jaar zijn dat er 40. 'China, daar moet je zijn. Ik spreek al een beetje Mandarijn', vertelt een van hen.

Robin Weijers, die elk jaar met jongeren Domino Day organiseert, een poging om een recordaantal dominostenen te laten omvallen, is ook naar De Baak gekomen. 'Lijkt mij geweldig om dat programma in China te organiseren. China is hot.'

Dat China eraan kwam, wist iedereen al. Maar dat het zo snel gaat en China al iedereen naar de kroon steekt, is een complete verrassing. Nadat China de dollar van de ondergang heeft gered, is het land ook al gevraagd om de euro een helpende hand toe te steken.

Terwijl het Westen voortsukkelt in de crisis, breekt China het ene na het andere record. Het heeft in januari Duitsland ingehaald als de grootste exporteur ter wereld, Japan als tweede economie in de wereld en de Verenigde Staten als grootste autofabrikant ter wereld.

Deze week voorspelde de OESO dat China binnen binnen zeven jaar de VS zal passeren als grootste economie ter wereld. In het laatste kwartaal van 2009 was de groei weer boven de 10 procent.

Inmiddels heeft volgens de OESO gemiddeld ieder Chinees huishouden een mobieltje en een kleurentelevisie, en zijn wasmachines en airco's gemeengoed in de steden. De welvaart is alleen nog heel slecht verdeeld, waardoor de trek naar de steden zal doorgaan.

Maar is China ook echt de *place to be*? Of is het een nieuwe zeepbel - duizend keer zo groot als Dubai - met een oververhitte vastgoedmarkt die manipuleert met statistieken en die op een politieke en etnische tijdbom zit? Of is het een beetje van allebei?

Shalgo, die sinds vijftien jaar westerse multinationals helpt vestigingen in China op te zetten, twijfelt geen moment. 'Het Westen heeft veertig jaar op te grote voet geleefd. China zal de komende tijd samen met de rest van Azië een stukje van die welvaart opeisen. Dat gebeurde al. Maar dat is door de crisis versneld.'

Tijdens het World Economic Forum vorige week in Davos hadden de Chinezen voor het eerst het hoogste woord. China werd in de meest exclusieve rotary van de wereld niet langer als een nieuwkomer gezien, maar stond ineens centraal. Stephen King, hoofd-econoom van HSBC Bank, de grootste bank ter wereld, zei op een van de seminars: 'Er waren tijden dat de VS zijn recessie over de hele wereld exporteerde. Maar we zijn bezig met de transformatie naar een wereld waarin China centraal staat.'

China wordt al bijna gezien als de turbo die het Westen uit de crisis moet halen.

Een laatste huis staat nog overeind op een bouwterrein waar binnen niet al te lange tijd nieuwbouw zal verrijzen.

Foto Reuters

Mark Greeven geeft als assistent-professor aan de Rotterdam School of Management les aan studenten die voor de studierichting Chinese Economy & Business hebben gekozen. 'Groei cijfers zijn te manipuleren. Zeker in een centraal geleid land als China. Maar dat het goed gaat met de Chinese economie, hoef je niet aan cijfers af te meten. Wie in China om zich heen kijkt, beseft dat daar iets aan de hand is.'

Grote kracht is China's eigen, enorme binnenlandse afzetmarkt

China is volgens Greeven eerder een paradox dan een zeepbel. De paradox is dat een dictatuur die formeel communistisch is, het kapitalisme moet redden. Marx en Mao zouden zich tegelijkertijd in hun graf omkeren.

Politieke instabiliteit vreest Greeven op korte termijn niet. Het huidige communistische regime en de zakenwereld zijn in China een pot nat. In 2002 waren ondernemers in China nog tweederangs burgers. Nu zijn ze volgens Greeven de goudhaantjes. 'De legiti-

teit van de Chinese overheid berust op economische groei. En zolang ze geld verdienen en er te eten is, zal er geen massale roep klinken om meer politieke vrijheden. De Chinezen - ook de intellectuele elite - beseffen dat de huidige welvaart te danken is aan het centrale gezag', aldus Greeven.

Terwijl in Amsterdam een kleine metroverbinding jaren vertraging kan ophopen, is de metro in het nu vijftien miljoen inwoners tellende Shenzhen - in een atlas van twintig jaar geleden was de stad niet te vinden - twee maanden voor opleveringsdatum al klaar. Niemand maakt zich druk over het feit dat er enkele oude panden zouden kunnen sneuvelen.

De Engelstalige krant *People's Daily* constateerde onlangs dat 'hun leiders snelle besluiten kunnen nemen en er zorg voor kunnen dragen dat ze ook worden uitgevoerd. De Grote Recessie, zoals de crisis in het Westen heet, toont de haarscheurtjes van het westerse systeem.'

China is veel minder afhankelijk van het wel en wee van Europa en de Verenigde Staten dan iedereen in het begin van de crisis dacht. China heeft zijn eigen enorme binnenlandse markt. En het heeft daarnaast de Aziatische afzet-

markt die veel belangrijker is dan Europa en de VS samen.

Dat China ondanks de crisis is blijven doorgroeien is volgens economen enerzijds te danken aan het stimuleringsprogramma van de Chinese overheid, die 400 miljard dollar (292 miljoen euro) in de eigen economie heeft gepompt, en verder aan de banken die onbepikt krediet geven aan bedrijven en burgers. Het gevaar is dat hierdoor een nieuwe superzeepbel bezig is te ontstaan.

James Chanos, een van de grootste Amerikaanse hedgefondsbeleggers die onder meer de ondergang van Enron goed voorspelde, heeft inmiddels een nieuw fonds opgericht waarbij beleggers kunnen wedden op een ineenstorting van BV China. 'Zeepbellen worden gekenmerkt door overcreditering, niet door overwaardering. En nergens is de overcreditering zo groot als in China. De Chinezen produceren met die leningen enorme hoeveelheden goederen die ze aan de straatstenen niet kwijt kunnen', zei hij onlangs.

De econoom Thomas Friedman liet in zijn column in *The New York Times* weten dat Chanos op het verkeerde paard wedt. 'De belangrijkste regel voor een belegger is: wed nooit tegen een land dat 2 biljoen

dollar aan deviezen heeft.' 'Als je 2 biljoen aan dollarreserves hebt, kun je zonder probleem 400 miljard in je eigen economie steken', aldus Friedman. Als je 11 biljoen aan schulden hebt zoals de VS, of 300 miljard zoals Griekenland, dan is stimulering pas onverantwoordelijk.

Toch heeft de Chinese overheid inmiddels iets op de rem getrapt. Zij heeft de kredietverlening van de banken inmiddels aan banden

De staat heeft inmiddels wel de kredietverlening aan banden gelegd

gelegd. En begin dit jaar is de rente ook verhoogd. De communistische partij wil niet dat er door speculatie misschien te veel kantoorpanden worden neergezet die later leeg komen te staan of staalfabrieken die geen afzetmarkt kunnen vinden.

Friedman erkent dat China grote problemen heeft - 'het milieu is misschien het belangrijkste' - maar ook een enorme potentie: 400 miljoen internetgebruikers (80 miljoen in de VS) en jaarlijks 27 miljoen hoger opgeleiden. 'En

velen daarvan beginnen hun eigen bedrijf', stelt Greeven. Niet alleen is China nu de grootste markt voor personenauto's ter wereld, het is ook de grootste markt voor mobiele telefonie.

Greeven zegt dat er enorm veel fout moet gaan om de Chinese groei een halt toe te roepen. 'Misschien een combinatie van de ineenstorting van de export naar Azië met grootschalige binnenlandse onlusten en een gigantisch milieuprobleem.' Scott Kennedy van Research Center for Chinese politics and Business in Shanghai denkt dat zelfs voor een centraal geleid land eindeloze groei niet mogelijk is. China zal niet eeuwig kunnen smijten met stimuleringspakketten. Kennedy: 'Niemand ontkomt aan de economische wetmatigheden. Uiteindelijk wordt je ermee geconfronteerd of je wilt of niet.'

Voorlopig is China nog in opbouw. Shalgo zegt dat de communistische partij de hervorming 'heel slim heeft aangepakt'. 'Eerst is de markt geliberaliseerd, toen zijn de staatsbedrijven hervormd, daarna is de markt open gezet voor concurrentie en ten slotte is gegarandeerd dat door een systeem van coöptatie de partij het voor het zeggen blijft houden bij staatsbedrijven.'

Heel slim heeft China ook de technologie binnengehaald doordat westerse bedrijven jarenlang alleen via joint ventures een voet konden zetten op de Chinese markt. Shalgo: 'Talrijke bedrijven zoals Alcatel en Siemens hebben eerst hun technologie aan de Chinezen gegeven en daarna hun belangen in het land verkocht, omdat ze binnen de joint ventures toch nooit veel macht hadden.'

De Chinezen weten dat ze geen lagelonenland kunnen blijven. Shalgo: 'Ze willen nu internationale merken creëren in navolging van Coca-Cola, IBM en Nokia. 'Huawei' (telecommunicatie) Haier (witgoed), ZTE (mobiele telefonie) en Chery Motors (auto's) zijn een aantal van die nieuwe merken. De volgende stap is dan zelf intellectueel eigendom en innovatiekracht in handen te krijgen.'

HOE ZIT HET CHINESE MODEL IS ZO GEK NOG NIET

- **Russische model** Privatiseer niet de bedrijven maar de markten, zo heeft de communistische partij geleerd van de omslag naar het kapitalisme in Rusland. China kent geen oligarchen die voor weinig geld de mooiste staatsbedrijven hebben ingepikt. Hierdoor is ook grootschalige corruptie voorkomen. De voormalige staatsbedrijven zijn nog actief op hun eigen, vaak afgegrensde markten. Maar hun belang in het bruto binnenlands product neemt wel langzaam af door spectaculaire groei van nieuwe privébedrijven.
- **Japanese model** Net als China nu, veroverde Japan in de jaren zeventig de wereldmarkt met goedkope producten. Maar daarna

- eisten werknemers hogere lonen en bleek het land niet meer concurrerend. Een vastgoedzeepbel leidde begin jaren negentig tot een stagnerende economie. China is in alle opzichten tien keer zo groot als Japan. Het land kan makkelijk binnenlands uitwijken - bijvoorbeeld naar de westerse provincies om daar nieuwe lagelonengebieden te vinden.
- **Indiase model** Hoewel ook India snel groeit, denkt China de grote buur economisch de baas te kunnen blijven. Dat is voor een deel te danken aan de betere infrastructuur. Terwijl in India buiten de grote steden een groot transportprobleem is, investeert China veel in spoor-, auto- en vaarwegen. Voor een deel berust

- dit op de erfenis van Mao Tse-tung. Die vond dat zelfs het meest afgelegen bergdorpje een telefoon moest hebben om de communistische propaganda te kunnen vernemen. Voor een ander deel is dit te danken aan de veel beter georganiseerde logistiek en de beschikbaarheid van staatsbouwbedrijven. Verder kent China in tegenstelling tot India geen kasten en sociale uitsluiting, en komt analfabetisme nauwelijks voor.
- **Koreaanse model** De Koreaanse economie wordt beheerst door grote conglomeraten als Samsung en Hyundai. Vaak zijn deze conglomeraten nog machtiger dan de centrale overheid en kunnen die de regering hun wil opleggen. Problemen bij een

- conglomerat kunnen het hele land in een crisis storten. China wil dat multinationals niet uitgroeien tot conglomeraten en zich tot een markt beperken.
- **Taiwanese model** Enkele uitzonderingen daar gelaten heeft Taiwan nauwelijks grote multinationals. De economie rust op kleine familiebedrijven die niet de kracht hebben op eigen houtje een wereldmarkt te veroveren. China heeft een centraal gestuurd overheidsbeleid dat wel degelijk streeft naar concerns die een overheersende rol kunnen spelen op bepaalde markten, zoals die voor telecommunicatie, scheepsbouw, auto's en op termijn vliegtuigen en atoomcentrales.